

ZÁRÓ BESZÁMOLÓ
Kritikai kiadás és forrásföltárás: Kosztolányi Dezső
NKFI 108700
Vezető kutató: Bengi László

A kutatás célkitűzése és helyzete

A kutatás Szegedy-Maszák Mihály irányításával indult el, akinek szerepét – 2016. július 24-én bekövetkezett tragikus halála után – 2016 őszétől vette át a jelenlegi témavezető. A vállalások és az időközben elért eredmények részletes áttekintése után a feladat értelemszerűen az eredeti célkitűzések minél teljesebb körű megvalósítása volt. Ehhez szükségesnek mutatkozott a lecsökkent kutatói kapacitás pótlása, két fiatal doktorjelölt kutató felvétele a résztvevők közé, valamint az átvétel lebonyolítása folytán indokolt volt a futamidő egy évvel történő meghosszabbítása is.

A Kosztolányi-kutatás az elmúlt években három sikeres pályázat révén működött, amelyek között természetesen folyamatos együttműködés volt. A MTA BTK Irodalomtudományi Intézetében folyó, Veres András vezette, szintén az OTKA/NKFIH által támogatott, illetve a jelen beszámolóban részletezett kutatás célkitűzései között nincs érdemi átfedés, a két projekt vállalásai – a csoportok közötti értelemszerű szakmai kommunikáción túl – egymástól függetlenül valósultak meg. A korábban szintén Szegedy-Maszák Mihály vezetésével működő MTA–ELTE Hálózati Kritikai Szövegkiadás Kutatócsoport és a jelen beszámolóban ismertetett projekt – már csak a résztvevők körének jelentős átfedése révén is – szoros együttműködésben végezte munkáját. Ez szakmailag gyümölcsöző együttműködésnek bizonyult, azonban nehezítette, illetve nehezíti a két projekt által elért eredményeknek a – szakmai teljesítmény adekvát megítéléséhez szükséges – elkülönítését. A jelen kutatás vezetője a munka irányításának átvételét követően – természetesen a szoros együttműködés fenntartása mellett – törekedett arra, hogy amennyire lehetséges, körülhatárolja a projektnek az egyes kutatási területeken fennálló felelősségét. A beszámoló alább külön kitér azokra az eredményekre, amelyek a két projekt közös erőfeszítései révén valósultak meg.

A kutatás a címben is megjelölt két súlypont köré összpontosult, melyek szorosan egymásra épültek a projekt megvalósítása során. Jóllehet a forrásföltárás kevésbé látványos célkitűzés benyomását is keltheti, ezt a látszatot a kutatás az e téren elért eredmények rétegzett bemutatásával kívánta eloszlatni. Az újonnan föltárt adatokat a forrásjegyzék-sorozat nemrég megjelent hatodik kötete adattárszerűen adja közre; a projekt részeként elindított Kosztolányi-adatbázis a további munkálatokra tekintettel, a digitális filológiai korszerű eszközeit igénybe véve igyekszik kutathatóvá tenni a bibliográfiai tételek feltöltött, egyre bővülő részét; a korabeli irodalmi közlések sajtótörténeti összefüggéseinek értelmezésére monografikus kötet tett kísérletet; végül a korai Kosztolányi-novellák kritikai kiadása a sajtó alá rendezés gyakorlati oldaláról mutatja be a kiterjedtté vált forrásgyűjtés részben váratlan eredményeinek textológiai-filológiai következményeit. A korai publicisztikai írások feldolgozása Kosztolányi pályakezdésének kontextusát világítja meg részletesebben, míg a műfordítások kiadása terén tett lépések a szerzőt ért hatásoknak, illetve Kosztolányi változatos fordítói eljárásainak feltárásával segítik a fenti ismeretek elmélyítését.

Forrásgyűjtési munkálatok

Adatgyűjtés

Kosztolányi Dezső műveinek kritikai kiadásához elengedhetetlen azoknak a folyóiratokban, napilapokban megjelent műveknek a feltárása, melyek – a Kosztolányi-kéziratok jelentős részének megsemmisülése folytán – a kritikai kötetek forrásalapját szolgáltatják. Kosztolányi majd minden műve többször is napvilágot látott napilapok és folyóiratok hasábjain. Ráadásul a szerző által összeállított kötetek ezeknek az írásoknak csak töredékét adták közre, különösképpen a publicisztikai írások esetében, a kritikai kiadás pedig magától értetődően nem mondhat le a Kosztolányi által köteteibe föl nem vett művek sajtó alá rendezéséről.

Az ez irányú kutatás fő pillérét a periodikumok igencsak időigényes – 2006 óta tartó – szemlézése adja, amelynek eredményei a folyamatosan bővülő forrásjegyzék kötetében jelennek meg. A kutatás keretében ennek a sorozatnak újabb, hatodik kötete készült el, amelyben közel hatszáz új tétel szerepel: budapesti, vidéki és erdélyi lapok primer Kosztolányi-közleményeinek adatai.

A forrásjegyzék 2018-ban megjelent kötetének tételei erőteljesen érintik a versek, a novellák, valamint a publicisztikai írások kritikai kiadását, döntő többségükben a forrásgyűjtést megelőzően ismeretlen szövegváltozatokra irányítva a figyelmet. Ugyanakkor a munkának ebben a fázisában az átnézett periodikumok köre immár sokkal szélesebb, mint azoké, amelyekben szerepel (esetenként csak egy-két) Kosztolányi-írás. A követhetőség végett és a későbbi kutatói munkát segítő a kötet nemcsak a Kosztolányihoz köthető tételeket tartalmazza, hanem külön összesítésben azoknak a kutatás folyamán átnézett lapoknak a sajtótörténetileg szintén releváns, nemegyszer eddig tévesen ismert vagy épp földolgozatlan adatait is, amelyekben a munkatársak nem találtak Kosztolányi-írást. A kötet végül függelékben olyan segédanyagokat és összesítéseket közöl, amelyek szintén segítséget jelentenek a további kutatásokhoz.

A forrásjegyzék új kötetében földolgozott anyag egyik súlypontját az erdélyi, illetve átfogóbban a romániai magyar sajtó képezte. A munkát ezen a téren különösen nehezítette, hogy számos sajtóorgánus csak részlegesen található meg egy-egy könyvtárban, így a lap hozzáférhetőségét is sok esetben föl kellett deríteni (ez a Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár, az Országos Széchényi Könyvtár, az ELTE Egyetemi Könyvtára, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár, a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára, illetve az Országgyűlési Könyvtár vonatkozó állományának áttekintését jelentette). A kutatás elején tételes jegyzék készült a szóban forgó lapokról, amely – néhány egyértelmű kivételtől, mint például a statisztikai jelentésektől eltekintve – teljességre törekedett, hiszen Kosztolányi publikációinak megjelenési helye rendkívül szerteágazó. Az 1903 és 1936 között létező magyar nyelvű erdélyi, illetve romániai időszaki kiadványok áttekintésében, a lapok sajtótörténeti adatainak pontosításában és rögzítésében a továbbiakban ez a jegyzék szolgált vezérfonalul.

A forrásjegyzék új kötetének további része a budapesti sajtó eddig földolgozatlan anyagának áttekintéséből és egyéb határon túli lapok szemléléséből állt össze, valamint nagy hangsúly került az eddigi kutatás során még nem érintett vidéki periodikák feldolgozására. Nemcsak a nagyobb, hanem a kisebb, kevésbé ismert vidéki lapokból is számos olyan Kosztolányi-publikáció került elő, amelyekről eddig nem tudott a Kosztolányi-kutatás. Különösen az utóbbi esetben az anyag rendkívüli kiterjedtsége további munkát tesz szükségessé.

A kutatás tervezésekor két okból is indokoltnak látszott, hogy a Kosztolányi-forrásgyűjtés eredményei ne csupán a forrásjegyzék-kötetek nyomtatott változatában, illetve ennek online letölthető formájában váljanak elérhetővé, hanem korszerű adatbázisban is rögzítve legyenek és kereshetővé váljanak. Egyfelől ebbe az irányba mutat a digitális filológia gyors és erőteljes fejlődése, egyáltalán a bölcsészettudományi kutatási környezetben is mind határozottabban érződő digitális fordulat. Másrésről a forrásanyag természetéből is adódott az adatbázis kialakításának igénye: Kosztolányi szövegei gyakorta igen sok helyen, számos alkalommal jelentek meg már a szerző életében, és az ezek között a tételek között fennálló viszonyok a papíron megjelenő bibliográfiai kiadványokban csak nehézkesen jelölhetőek.

A Kosztolányi-adatbázis (KAB) kialakítását a projekt a Petőfi Irodalmi Múzeumban működő DigiPhil műhellyel együttműködésben végezte. A <http://biblio.digiphil.hu/> linken keresztül elérhető adatbázis kereteinek kialakítása Kosztolányi említett publikálási szokásaiból adódóan komoly feladat volt, s hosszabb előkészítést követelt. 2017-ben sikerült véglegesíteni a forrásgyűjtés során felmerült, különböző típusú tételek rögzítéséhez szükséges adatmezőket, ekként pedig teljes körűen kialakítani az adatbázis szerkezetét és infrastruktúráját. Az év folyamán végzett tesztfeltöltések során számos kérdésre és problémára is sikerült megoldást találni.

A tételek feltöltése az importált adatokkal végzett tesztelést követően a Kosztolányi életében megjelent szerzői kötetek adatainak rögzítésével folytatódott, majd a forrásjegyzékek tételeinek bevitele is megkezdődött. Az adatok feltöltése az adatbázisba jelenleg is folyik, az újonnan talált Kosztolányi-írások adatainak rögzítése pedig akár egyidejűleg, immár online módon is kísérheti a kutatómunkát. Ugyanakkor az adatbázis keresőfelületének használata és a találatok értelmezése még nehézkes. Tekintettel azonban arra, hogy ez nem kizárólag a Kosztolányi-adatbázist, hanem a Petőfi Irodalmi Múzeum vele integrálható többi adatbázisát is érinti, így az ez irányú fejlesztések várhatóan a közeljövőben megoldják ezt a problémát. A Kosztolányi-adatbázis a digitális filológiában is járatos közintézménnyel együttműködésben történő kialakításánál az egyik indok éppen az volt, hogy az adatbázis ne szűnjön meg vagy váljék használhatatlanná a pályázati támogatás lezárulásával, hanem a Petőfi Irodalmi Múzeum keretein belül hosszú távon is hozzáférhető és használható maradjon.

A Kosztolányi művek adatbázisának kialakításánál fontos szempont volt, hogy később összeköthető legyen a digitális kiadásokkal, illetve hogy a kéziratos és nyomtatott szövegek digitális fotói is közzétehetőek legyenek majd az adott rekordhoz kapcsolva, ekképp rendszerezetten és hálózati formában is hozzáférhetővé téve a fennmaradt kéziratos anyagokat a kutatók számára. Utóbbi célkitűzés megvalósítására szolgál a Kosztolányi-adatbázishoz kapcsolódó, szintén a Petőfi Irodalmi Múzeumban működő műhellyel közösen kiépített repozitórium, melynek szerkezete – a tesztfeltöltések tanulságai nyomán – szintén véglegesítésre került.

A kritikai kiadás munkálatai

Korai novellák: Bolondok

A Kosztolányi-novellák kritikai kiadásának gerincét a szerző által összeállított kötetek megjelentetése fogja képezni, amit a kötetbe nem válogatott novellák kiadása egészít majd ki. A kutatás futamideje alatt az alsorozat első kötete készült el, amely Kosztolányi első két novelláskötetét adja közre. Ezek közül a *Boszorkányos esték* sajtó alá rendezése az MTA–ELTE Hálózati Kritikai Szövegkiadás Kutatócsoport támogatásával, tehát nem jelen kutatás részeként,

míg a szerző második novelláskötetének, a *Bolondoknak* a kritikai kiadása jelen projekt keretében valósult meg. A kísérőtanulmányok a kötetkompozíciót tiszteletben tartó kiadási gyakorlat kérdéseit és indokait, a sajtó alá rendezett Kosztolányi-novellák keletkezés- és befogadástörténetét dolgozzák fel, az egyes novellákhoz pedig részletes textológiai kommentárok és tárgyi magyarázatok csatlakoznak.

A forrásgyűjtés munkálatai a novellák szövegkritikáját érdemben érintő, eddig ismeretlen közléseket is szép számmal tártak fel, elsősorban vidéki és határon túli lapokból. Összességében a kiadás – a kötetközlések, az antológiák és a kézirat státuszú források mellett – több mint háromszáz megjelenést vesz számba a korabeli sajtóból, és némely novelláknak húsznál több változatát veti egybe. Az ennek alapján levont következtetések árnyalták a Kosztolányi publikálási szokásairól kialakított képet, és többek között fölvetették és ráirányították a figyelmet az úgynevezett könyvmatos sokszorosítás és terjesztés valószínűsíthető eljárásaira Kosztolányi korai novelláinak esetében. A munka ennek megfelelően az érintett terjesztési útvonalak fölkeresésére és a releváns új források szövegkritikai apparátusba illesztésére is kiterjedt. A két novelláskötet közös kötetben történő közlését indokolja, hogy ezáltal jól nyomon követhetők a két korai kötet között végbement változások, Kosztolányi fő közlési fórumainak módosulása, amely mindemellett a publicisztikai írások alább bemutatott sajtó alá rendezésének tapasztalataival kiegészülve a Kosztolányi-életmű korai szakaszának az eddigieknél jelentősen árnyaltabb megközelítését teszi lehetővé.

Az új források mennyisége és az általuk fölvetett kérdések súlya, valamint a könyvmatos laptudósítónak a sajtótörténeten belüli feltáratlansága megnehezítette a szövegkritikai munka végül sikeres lezárását. A novelláskötet textológiai jegyzetekkel ellátott szövegét több függelék egészíti ki: részben a könyvmatos közvetítők által terjesztett, értelemszerűen Kosztolányi által nem autorizált szövegváltozatokat mutatják be, és így a sajtótörténeti kutatás számára kínálnak föl egy lényegében új forrástípust, részben pedig a novelláknak a többszörös közlések során jelentős mértékben módosult, önálló szövegváltozatait közlik. A kritikai kiadás így egyszerre reprezentálja Kosztolányi korai novellisztikáját, továbbá vet fényt a novellák átdolgozásának – néhol igen nagy időtávokban zajló – fázisaira, a szerző novellaírói gyakorlatának módosulásaira, valamint arra is, maga Kosztolányi az évek múlásával miként látta és hogyan gondolta újra saját korai kispróza életművét.

Publicisztikai írások: 1907–1908

Az életmű időbeli alakulástörténetét tekintve Kosztolányi már igen korán újságírói szerepet is vállalt. Verses és prózaírói írásai, valamint műfordítói munkássága kezdettől szoros kölcsönhatásban álltak publicisztikájával. Kosztolányi indulása (és pályájának további alakulása) ezért nem érthető meg a sajtó számára végzett munkája nélkül. A tágan értett publicisztikára, amely az újságcikkeket éppúgy magában foglalja, mint az esszéket és kritikákat, különösképpen érvényes, hogy csak időben előre haladva rendezhető sajtó alá. A kritikai kiadás publicisztikai alsorozatának első kötete, amely Kosztolányi legkorábbi cikkeit 1906-tal bezárólag tartalmazza, nem a jelen projekt keretében, hanem az MTA–ELTE Hálózati Kritikai Szövegkiadás Kutatócsoport támogatásával készül, munkálatai közel állnak a befejezéshez. A jelen beszámoló tárgyát képező kutatás az alsorozat második kötetét valósította meg. Megjelenése az első kötet lezárásának is függvénye, illetve az első kötet végleges formájának fényében a második kötet kéziratán kisebb változtatások is szükségessé válhatnak a publicisztikai írások kritikai kiadásának egységessége végett.

Jelen kutatás keretében tehát a tágan értett Kosztolányi-publicisztika 1907–1908-as szövegtanulmányának kritikai kiadása készült el kézirat formájában. Ez magában foglalja az

idetartozó írások teljes körű összegyűjtését és betűhű rögzítését, a nyomdahibák javítását, valamint a részletes tárgyi magyarázatok elkészítésének filológiai-irodalomtörténeti munkáját. A kötet, bár kétségtelenül nem a kései Kosztolányi nagy hatású esszéit, hanem a pályakezdő újságíró cikkeit tartalmazza, fontos adalékokkal járul hozzá a szerző szemléletbeli formálódásának megértéséhez és az őt ért korai hatások megismeréséhez, valamint a fiatal Kosztolányi publicisztikai teljesítményét kommentáló tárgyi jegyzeteken keresztül a kor kulturális életének széles spektrumát is új fénytörésben mutatja be.

Műfordítások: Szent Imre himnuszok, Shakespeare- és Wilde-fordítások

A kutatás Kosztolányi műfordításainak sajtó alá rendezése irányában is komoly lépéseket tett. 2015-ben megjelent a latinból fordított *Szent Imre himnuszok* kritikai kiadása, amely a himnuszfordítások, az eredeti latin szövegek és a részletes filológiai és textológiai apparátus mellett Karácson Imre fordítását is közli. A keletkezéstörténeti adatok összegyűjtése és rendszerezése ugyanis fényt vetett arra, hogy Kosztolányi a latin szöveg mellett a korábbi magyar fordítást is felhasználta, abból kiindulva alkotta meg saját műfordítását. A korban ez a mainál enyhébben megítélt eljárás Kosztolányi összetett műfordítói gyakorlatának egy újabb aspektusát tárta föl, amelyhez a kutatás jelen állása szerint több hasonló eset is előfordult az életműben.

A Shakespeare- és Wilde-fordítások kritikai kiadási munkálatai során elért eredmények az MTA–ELTE Hálózati Kritikai Szövegkiadás Kutatócsoporttal együttműködésben születtek. A Shakespeare-drámafordítások (*Téli rege, Romeo és Júlia, Lear király, Szentivánéji álom*, valamint néhány drámarészlet) sajtó alá rendezése során megtörtént a kéziratos és nyomtatott források teljes körű összegyűjtése, összevetése és textológiai-filológiai feldolgozása, a közlési elvek kialakítása, a fordítások életműben való elhelyezése. Mindehhez a Kosztolányi Shakespeare-hez fűződő viszonyát jellemző források összegyűjtése és a fordítástörténeti kontextus feltárása is kapcsolódott. Jelenleg a kötet végső formába öntése és egységes szerkezetbe foglalása van folyamatban. A kiadás filológiai érdekességekkel is szolgál: egyfelől a színház számára készült, több esetben autográf javításokat is tartalmazó rendezői, illetve sugópéldányoknak a nyomtatásban megjelent szövegváltozatokkal való összevetése járt tanulságokkal, másfelől pedig a *Szentivánéji álom* filmadaptációjához készült magyar feliratok közlése jelent újdonságot a Kosztolányi-filológiai, illetve a Shakespeare magyar hatástörténetét firtató kutatások számára.

A Wilde-fordítások igen terjedelmes anyagot képeznek a Kosztolányi-életműben, s mindhárom műnemre kiterjednek. Ebből a Kosztolányi által fordított Wilde-drámák (*Salome, Firenzei tragédia, A szent parázna, A páduai hercegnő*) szövegkritikai jegyzetekkel ellátott szövegközlése készült el, valamint a költemények feldolgozása is – jóllehet föltehetően külön kötetben fog megjelenni – előrehaladott állapotban van. Utóbbi munkálatok nemcsak a drámafordításokkal való összefüggésük révén kapcsolódnak a projekt feladataihoz, hanem azáltal is, hogy Wilde már Kosztolányinak a korai, a jelen kutatás középpontjában álló pályaszakaszára is nagy hatást gyakorolt.

Az eredmények közzététele és népszerűsítése

A kutatás eredményeit a fent említett kötetek mellett egy sajtó és irodalom kapcsolatát vizsgáló monográfia, számos alább felsorolt tanulmány – melyek közül sok előzőleg előadásként hangzott el –, valamint további konferencia-előadások ismertették meg a szakmai, illetve a szélesebb közönséggel. Emellett a kutatás lezárásának keretében, az elért eredmények minél

tágabb körű megismertetése végett a projekt 2018. március 27-én sajtóbemutatóval egybekötött konferenciát szervezett a Petőfi Irodalmi Múzeumban, *Kosztolányi 2.0* címmel.

A *Kosztolányi 2.0* cím azokra a kezdeményezésekre utalt, amelyek célja, hogy Kosztolányi Dezső életművének mind jelentősebb része digitális formában is széleskörűen hozzáférhetővé váljon. Egyúttal azt a meggyőződést is kifejezte, hogy ez a feladat nem merül ki a kulturális örökség digitális közegbe történő egyszerű áthelyezésében, hanem emellett magában kell foglalnia a művek olyan feldolgozását és bemutatását is, amely megfelel a digitális kor kihívásainak, valamint kihasználja annak újonnan adódó lehetőségeit, és így többféle olvasói réteget is képes megszólítani. A sajtóbemutató a projekt szervezésében, a Petőfi Irodalmi Múzeummal együttműködésben valósult meg, de annak keretében nemcsak a jelent kutatás részeként, hanem az eddigi pályázatok keretében létrejött digitális Kosztolányi-felületek együttes bemutatására került sor, melyek között azonban a Kosztolányi-adatbázis kiemelt témaként szerepelt. A sajtóbemutatót követő tudományos tanácskozás a forrásgyűjtés eredményei és az azok digitális megjelenítése által fölvetett elméleti, gyakorlati és irodalomtörténeti kérdéseket járta körül.

Az eseményt jelentős sajtóviesszhang kísérte, amelynek fő célközönsége nem a publikációk és szakmai előadások által megcélzott tudós közösség, hanem a szélesebb közönség volt. Így a konferenciához kapcsolódóan beszélgetés és beszámoló hangzott el az M5 Kulturális Híradójának két adásában, online interjút készített a Kortárs folyóirat portálja, rövid ismertetés jelent meg a Magyar Nemzet, a Népszava, a Magyar Hírlap, a Magyar Idők, a 444.hu, az eduline.hu, a tiszatajonline.hu hasábjain, illetve felületén, továbbá az MTI által közölt hírt is számos online kulturális és vidéki lap átvette.

A kutatás eredményeinek rövid összefoglalása

A kutatás egyik súlypontja Kosztolányi napilapokban és folyóiratokban közölt írásainak minél teljesebb összegyűjtése volt. Ez feltétele a kritikai kiadás kötetei sajtó alá rendezésének, valamint átfogóbban is hozzájárul a korszak irodalmi-kulturális életének megismeréséhez. A pályázat segítségével számos periodika átnézésére került sor, amelynek eredményeit a Kosztolányi-forrásjegyzék 2018-ban megjelent hatodik kötete foglalja össze. A Petőfi Irodalmi Múzeumban működő DigiPhil műhellyel együttműködésben kialakításra került a Kosztolányi-adatbázis is, melybe megindult a Kosztolányi-írások adatainak feltöltése. A kutatás másik súlypontjaként, szorosan a forrásgyűjtés eredményeire épülve, folytatódott Kosztolányi műveinek kritikai kiadása. A projekt keretében befejeződött Kosztolányi második novelláskönyvének, valamint a publicisztikai írások második kötetének összeállítása. A kötetek megjelenése a közeljövőben várható. A műfordítások közül a *Szent Imre himnuszok* közlése Kosztolányi fordítói munkásságát világította meg új oldalról, s szintén komoly előrelépések történtek a Shakespeare- és a Wilde-fordítások kritikai kiadásának sajtó alá rendezése terén. Összességében ezzel teljesültek a kutatás alapvető célkitűzései.

Összesített közleményjegyzék

Könyvek

Forrásjegyzék:

Kosztolányi Dezső napilapokban és folyóiratokban megjelent írásainak jegyzéke 6. (Budapesti lapok 3. Határon túli lapok 3. Vidéki lapok 1.), szerk. Dobás Kata, Ráció, Budapest, 2018, 216 oldal. ISBN 978-615-5675-20-1 Teljes szöveg: <http://real.mtak.hu/85189/>

Kritikai kiadás:

Kosztolányi Dezső *műfordítása: Szent Imre himnuszok*, s. a. r. Takács László, Kalligram, Pozsony, 2015, 190+16 oldal (Kosztolányi Dezső Összes Művei). ISBN 978-615-5603-08-2 Teljes szöveg: <http://real.mtak.hu/32915/>

Megjelenésre előkészített kritikai kiadás:

Kosztolányi Dezső, *Novellák I.: Boszorkányos esték – Bolondok*, s. a. r. Szilágyi Zsófia és Tóth-Czifra Júlia, kézirat (megjelenése 2019 elejére várható). További támogató: a *Boszorkányos esték* sajtó alá rendezése az MTA–ELTE Hálózati Kritikai Szövegkiadás Kutatócsoport támogatásával, a *Bolondoké* pedig a jelen kutatás keretében készült. Kézirat teljes szövege: <http://real.mtak.hu/86232/>

Kosztolányi Dezső: *Publicisztikai írárok: 1907–1908*, s. a. r. Bucsics Katalin, kézirat (a kötet megjelenését késlelteti, hogy a Kosztolányi-publicisztika 1905–1906-os – nem a jelen pályázat keretei között összeállítandó – kötetének munkálatai még nem zárultak le teljesen). Kézirat teljes szövege: <http://real.mtak.hu/85979/>

Monográfia:

Bengi László, *Az irodalom színterei: Irodalom és sajtó összefüggésrendszere a 20. század első évtizedeiben*, Ráció, Budapest, 2016, 208 oldal (Ráció – Tudomány, 24). ISBN 978-615-5047-98-5 További támogató: Bolyai János Kutatási Ösztöndíj. Teljes szöveg: <http://real.mtak.hu/41717/>

Tanulmányok

Bengi László, *Párbeszéd és mérték = Kosztolányi színpadi művei: Tanulmányok*, szerk. Bucsics Katalin, MTA–ELTE Hálózati Kritikai Szövegkiadás Kutatócsoport, Budapest, 2017, 98–125. Teljes szöveg: <http://real.mtak.hu/54869/>

Bengi László, *Rögzítés vagy alkotás? Képi technikák a századforduló novellisztikájában*, Kalligram, 26. évf., 2017/7–8., 100–105. További támogató: Bolyai János Kutatási Ösztöndíj. Teljes szöveg: <http://real.mtak.hu/58571/> Előadásként is elhangzott: *Narrativa, kánon, fordítás: Újraolvasó konferencia Szegedy-Maszák Mihály emlékére*, MTA Nyelv- és Irodalomtudományok Osztálya – ELTE BTK Magyar Irodalom- és Kultúratudományi Intézet, Budapest, 2017. március 16–17.

Bengi László, *Rítus és intervallum: A megújulás tapasztalatai Kosztolányinál = Kosztolányi és az izmusok: Tanulmányok*, szerk. Buda Attila, Kosztolányi Kritikai Kiadás Kutatócsoport, Budapest, 2018, 78–96. További támogató: Bolyai János Kutatási Ösztöndíj. Teljes szöveg: <http://real.mtak.hu/80415/> Előadásként is elhangzott: *Kosztolányi Dezső és az „izmusok”: Tudományos tanácskozás*, PPKE BTK – MTA–ELTE Hálózati Kritikai Szövegkiadás Kutatócsoport, Budapest, 2016. március 8.

Bengi László, *A filológiai tudás mint határtapasztalat: Kosztolányi Dezső publikálási gyakorlatáról*, *Studia Litteraria*, 57. évf., 2018/1–2., 42–51. Teljes szövegű online közlése: http://studia.lib.unideb.hu/file/6/5bb06a53170bf/szerzo/Studia_2018_6.pdf Előadásként is elhangzott: *VIII. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszus. Kultúra- és tudományköziség: Magyarságtudomány a 21. században*, Nemzetközi Magyarságtudományi Társaság, Pécs, 2016. augusztus 26.

Bengi László, *A Kosztolányi-novella alakváltásai: Mitikusság és ismeretelvűség az elbeszélő diszkurzusban*, *Iskolakultúra*, 28. évf., 2018/3–4., 52–59 (megjelenés előtt). További támogató: Bolyai János Kutatási Ösztöndíj. Előadásként is elhangzott: *Szitár Katalin Emlékkonferencia*, Pannon Egyetem Modern Filológiai és Társadalomtudományi Kar Irodalom- és Kultúratudományi Intézet – MTA Veszprémi Területi Bizottság, Veszprém, 2016. augusztus 31. – szeptember 1.

- Bucsics Katalin, *Kosztolányi és a freudizmus*, Somogy, 46. évf., 2018/1., 10–26. Tanulmánykötetben is megjelent: *Kosztolányi és az izmusok: Tanulmányok*, szerk. Buda Attila, Kosztolányi Kritikai Kiadás Kutatócsoport, Budapest, 2018, 97–129. Teljes szöveg: <http://real.mtak.hu/80415/>
- Bucsics Katalin, „Minden szó egy világ”: *Idegen szavak a Pacsirtában*, *Studia Litteraria*, 57. évf., 2018/1–2., 131–143. Teljes szövegű online közlése: http://studia.lib.unideb.hu/file/6/5bb06d35de439/szerzo/Studia_2018_11.pdf
- Bucsics Katalin, „Finomkodó, selypegő betoldás” vagy „pompás lelemény”? *Kosztolányi a nyelvújításról*, *Híd* (közlésre elfogadva). Előadásként is elhangzott: „*Hagyomány és lelemény*”, az MTA BTK Irodalomtudományi Intézete és a Szerb Tudományos és Művészeti Akadémia közös konferenciáján, Budapest, 2017. december 5–6.
- Bucsics Katalin, „*Ki olvas magyarul?*” *Kötetek Kosztolányi Dezső könyvtárából*, *Literatura* (közlésre elfogadva). Előadásként is elhangzott: „*A tágasság iskolája*”: *Szegedy-Maszák Mihály 75 emlékkonferencia*, Petőfi Irodalmi Múzeum – Kosztolányi Kritikai Kiadás Kutatócsoport – MTA BTK Irodalomtudományi Intézet Irodalomelméleti Osztálya, Budapest, 2018. június 19.
- Dobás Kata, *A századik évforduló: Megemlékezések Kemény Zsigmond születésének századik évfordulóján = A sors kísértései: Tanulmányok Kemény Zsigmond munkásságáról születésének 200. évfordulójára*, Ráció, Budapest, 2014, 397–412.
- Dobás Kata, *Sajtó – szöveg: Mándy Iván korai rövidprózáiról a Magyarország című napilapban (1941–1944) = Leírás és értelmezés: Újholdas szerzők a hagyománnyá válás közben*, szerk. Buda Attila, Nemeskéri Luca, Pataky Adrienn, Ráció, Budapest, 2016, 114–121. Teljes szöveg: <http://real.mtak.hu/40541/> (A tanulmány a korabeli sajtóközeg textológiai szempontú vizsgálata révén kapcsolódik a kutatás témájához.)
- Dobás Kata, *Kosztolányi és a bicsérdizmus = Kosztolányi és az izmusok: Tanulmányok*, szerk. Buda Attila, Kosztolányi Kritikai Kiadás Kutatócsoport, Budapest, 2018, 224–236. Teljes szöveg: <http://real.mtak.hu/80415/> Előadásként is elhangzott: *Kosztolányi Dezső és az „izmusok”: Tudományos tanácskozás*, PPKE BTK – MTA–ELTE Hálózati Kritikai Szövegkiadás Kutatócsoport, Budapest, 2016. március 8.
- Józan Ildikó, *Fordítás, történet: Tanár urat idézem*, *Kalligram*, 26. évf., 2017/7–8., 111–116. Előadásként is elhangzott: *Narratíva, kánon, fordítás: Újraolvasó konferencia Szegedy-Maszák Mihály emlékére*, MTA Nyelv- és Irodalomtudományok Osztálya – ELTE BTK Magyar Irodalom- és Kultúratudományi Intézet, Budapest, 2017. március 16–17.
- Szilágyi Zsófia, *Az újraolvasás kényszere – és szenvedélye*, *Kalligram*, 26. évf., 2017/7–8., 106–110. Előadásként is elhangzott: *Narratíva, kánon, fordítás: Újraolvasó konferencia Szegedy-Maszák Mihály emlékére*, MTA Nyelv- és Irodalomtudományok Osztálya – ELTE BTK Magyar Irodalom- és Kultúratudományi Intézet, Budapest, 2017. március 16–17.
- Szegedy-Maszák Mihály, *Az első világháború a prózairodalomban = Kosztolányi nemzedéke és a háború (1914–1918)*, szerk. Bucsics Katalin, MTA–ELTE Hálózati Kritikai Szövegkiadás Kutatócsoport, Budapest, 2015, 9–83. Teljes szöveg: <http://real.mtak.hu/77906/> Átdolgozott változata: *Szegedy-Maszák Mihály, A lövészárkok irodalma: Az első világháború a prózairodalomban = Sz.-M. M., Jelen a múltban, múlt a jelenben*, *Kalligram*, Pozsony–Budapest, 2016, 124–182. Teljes szöveg: <http://real.mtak.hu/40779/> Előadásként is elhangzott: *Kosztolányi és a háború*, Kassák Múzeum – PPKE BTK – MTA–ELTE Hálózati Kritikai Szövegkiadás Kutatócsoport, Budapest, 2014. december 5.
- Takács László, *Mítosz két keréken: Kosztolányi Dezső: Kifelé, avagy Károly apja*, *Studia Litteraria*, 2015/1–2., 138–147. További támogató: MTA Támogatott Kutatócsoportok Irodája. Teljes szöveg: <http://real.mtak.hu/33139/>

- Takács László, *Kosztolányi Dezső és Ovidius: Fasti*, Studia Litteraria, 57. évf., 2018/1–2., 5–12. Teljes szövegű online közlése: http://studia.lib.unideb.hu/file/6/5baf4326d038c/szerzo/Studia_2018_2.pdf
- Tóth-Czifra Júlia, *Kivágás – mentés – beillesztés – mentés másként*, Kalligram, 23. évf., 2014/9., 80–85. További támogató: MTA Támogatott Kutatócsoportok Irodája. Teljes szöveg: <http://real.mtak.hu/29360/>
- Tóth-Czifra Júlia, *Balzac Szabadkája*, Kalligram, 24. évf., 2015/7–8., 146–149. Teljes szöveg: <http://real.mtak.hu/29357/>
- Tóth-Czifra Júlia, *Boszorkányos kéziratok: Kosztolányi első novelláskötetének egy példányáról*, Kalligram, 26. évf., 2017/7–8., 117–121. Előadásként is elhangzott: *Narratíva, kánon, fordítás: Újraolvasó konferencia Szegedy-Maszáék Mihály emlékére*, MTA Nyelv- és Irodalomtudományok Osztálya – ELTE BTK Magyar Irodalom- és Kultúratudományi Intézet, Budapest, 2017. március 16–17.

További előadások

- Bengi László, *Metadiszkurzus és redukált elbeszélés (Wilde és Kosztolányi)*. Előadás: *A modern magyar próza világirodalmi kapcsolatai*, PPKE Modern Líraelméleti és Líratörténeti Kutatócsoport, Budapest, 2017. május 19–20.
- Bengi László, *A Kosztolányi-regények olvasása az ezredfordulón*. Előadás: *Kosztolányi Dezső az oktatás és kutatás metszéspontjában*, Kosztolányi Kritikai Kiadás Kutatócsoport – Magyartanárok Egyesülete – PPKE BTK Klasszika Filológia Tanszék, Budapest, 2017. november 25.
- Bengi László, *Kosztolányi Arany-képe az esszék nyomán*. Előadás: *Országos Arany János-konferencia*, Távlát Közhasznú Egyesület – Magyar Irodalomtörténeti Társaság – Alföld Művészeti Egyesület, Csongrád, 2017. április 8.
- Bengi László, *Az író, ha számol...* Előadás: *Kosztolányi 2.0*, Kosztolányi Kritikai Kiadás Kutatócsoport – Petőfi Irodalmi Múzeum, Budapest, 2018. március 27. További támogató: Bolyai János Kutatási Ösztöndíj.
- Bengi László, *Kosztolányi margójára*. Előadás: „*A tágasság iskolája*”: *Szegedy-Maszáék Mihály 75 emlékkonferencia*, Petőfi Irodalmi Múzeum – Kosztolányi Kritikai Kiadás Kutatócsoport – MTA BTK Irodalomtudományi Intézet Irodalomelméleti Osztálya, Budapest, 2018. június 19.
- Dobás Kata, *Kosztolányi Dezső*: Kanári. Előadás: *Kosztolányi Dezső színművei, színpadi jelenetei, bábjátékai*, PPKE BTK – MTA–ELTE Hálózati Kritikai Szövegkiadás Kutatócsoport, Budapest, 2013. november 22.
- Dobás Kata, *Mire jó, és mire nem jó a KOHA: A Kosztolányi-forrásgyűjtés új lehetőségei*. Előadás: *Kosztolányi 2.0*, Kosztolányi Kritikai Kiadás Kutatócsoport – Petőfi Irodalmi Múzeum, Budapest, 2018. március 27.
- Horváth Lajos, *Önidézés és hiánystruktúrák Kosztolányi Dezső Shakespeare-fordításaiban*. Előadás: *Szitár Katalin Emlékkonferencia*, Pannon Egyetem Modern Filológiai és Társadalomtudományi Kar Irodalom- és Kultúratudományi Intézet – MTA Veszprémi Területi Bizottság, Veszprém, 2016. szeptember 1.
- Horváth Lajos, *Broken Images in Shakespeare's Narrative Poems*. Előadás: *Disbelief From the Renaissance to Romanticism International Conference*, ELTE, Budapest, 2017. május 26.
- Szilágyi Zsófia: *Kézirat, lapkivágat, novelláskötet, szöveggyűjtemény, szövegváltozatok – Milyen haszna lehet a kritikai kiadásnak az oktatásban?* Előadás: *Kosztolányi Dezső az oktatás és kutatás metszéspontjában*, Kosztolányi Kritikai Kiadás Kutatócsoport –

Magyartanárok Egyesülete – PPKE BTK Klasszika Filológia Tanszék, Budapest, 2017. november 25.

Szilágyi Zsófia, *A tárgy értelmezésébe rejtve – Márai Sándor, Ottlik Géza és Kosztolányi Dezső monográfiája*. Előadás: „*A tágasság iskolája*”: Szegedy-Maszák Mihály 75 emlékkonferencia, Petőfi Irodalmi Múzeum – Kosztolányi Kritikai Kiadás Kutatócsoport – MTA BTK Irodalomtudományi Intézet Irodalomelméleti Osztálya, Budapest, 2018. június 19.

Tóth-Czifra Júlia – Virágh András, *Szövegügynökségek és publikálási hálózatok a századfordulón: Két esettanulmány (Kosztolányi Dezső / Cholnoky László)*. Előadás: *Kosztolányi 2.0*, Kosztolányi Kritikai Kiadás Kutatócsoport – Petőfi Irodalmi Múzeum, Budapest, 2018. március 27.